

BROEDVOGELINVENTARISATIE VAN KLUUT, PLEVIEREN, MEEUWEN EN STERNS IN GRONINGEN IN 1992

Kees Koffijberg

INLEIDING

Voor het zesde jaar in successie is in 1992 de provincie Groningen integraal uitgekamd op broedende Kluten, plevieren, meeuwen en sterns. Deze broedvogelinventarisaties worden uitgevoerd onder de vlag van de Werkgroep Koloniebroedvogels, in het kader van het Bijzondere Soorten Project (BSP) van SOVON. Sinds 1991 zijn ze tevens onderdeel van een grootschalige inventarisatie van koloniebroedvogels in de Nederlandse, Duitse en Deense Waddenzee. In dit artikel een kort verslag van de resultaten.

METHODE EN MATERIAAL

Evenals in eerdere jaren werden alle potentieel geschikte gebieden voor de te inventariseren soorten afgezocht. Met uitzondering van Kleine Plevier, kan bij alle soorten uitgegaan worden van een volledig gebiedsdekkende inventarisatie. Bij Kleine Plevier zijn mogelijk her en der broedparen over het hoofd gezien, doordat deze soort in zeer uiteenlopende terreinen kan broeden. Veldwerk en uitwerking zijn gebeurd op basis van de richtlijnen voor het BSP (SOVON & CBS 1986). De tellingen werden in het algemeen onder zeer gunstige omstandigheden uitgevoerd, met in de getijdengebieden

nauwelijks hoge vloed. Meer informatie over methodiek is te vinden in eerdere verslagen (Van Dijk et al. 1988, Koffijberg & Van Dijk 1989).

RESULTATEN

In tabel 1 zijn de aantallen per soort voor alle deelgebieden gegeven. In grote lijnen bleven de aantallen vrij stabiel t.o.v. recente jaren. Opvallend was het voorlopig verdwijnen van de Strandplevier als broedvogel, en het nieuw verschijnen van de van de Dwergmeeuw. Opmerkelijk was ook een toenemend aantal waarnemingen van Zwartkopmeeuwen (waargenomen bij Delfzijl, Dollard en Veenhuizerstukken, Stadskanaal, allen bij Kokmeeuwenkolonies); broedgevallen werden echter nog niet vastgesteld. Van de waargenomen soorten een korte bespreking:

Kluut: Van deze soort werden 1846 paar geteld, waarvan het belangrijkste deel langs de Noordkust (1156 paar). Van deze vogels werd 70% gevonden in de Negenboerenpolder, Linthorst-Homanpolder en Noordpolder. Van alle Noordkust-vogels broedden er 208 paar (18%) op binnendijks gelegen akkers (75% op bieten en 25% op zomergerst). Het enige andere gebied met grote aantallen Kluten was de Dollard. Hier werden 410 paar geteld, waarvan 115 binnendijks. Een deel hiervan (97) werd aangetroffen op akkers: bieten (51%), zomergerst (45%) en aardappels (4%). De 'natuurplas' van het Groninger Landschap in polder Breebaart herbergde 5 paar; een vergelijkbare plas in de Noordpolder 0. In 1991, een jaar met veel hoge vloed op de kwelder, werden in beide plassen 225, resp. 182 paar Kluten aangetroffen (Koffijberg & van Dijk 1992). In het binnenland werden op vier plaatsen broedende Kluten gevonden, waarvan de meeste (20 paar) in een slibdepôt bij Klein Ulsda.

Kleine Plevier: Traditioneel een lastige soort. Verspreid in de provincie liggende terreinen leverden 29-30 paar op. In de meeste gevallen betrof het opspuitterreinen en vloeivelden. Op alle lokaties werden 1-3 paar vastgesteld.

Bontbekplevier: Op een zestal plaatsen langs de kust werden 18 paar Bontbekplevieren aangetroffen. Hiervan broedden 16 op lokaties in de Eems-Dollard regio: Eemshaven (5), haven

Delfzijl (2), industrieterrein Delfzijl (3), Punt van Reide (2) en Dollard (4)

Dwergmeeuw: Van deze soort werd één paar gevonden in het Lauwersmeer.

Kokmeeuw: Het aantal getelde Kokmeeuwen bedroeg 14.310 paar. Meer dan 90% hiervan broedde op de kwelders langs de Noordkust. Grote kolonies waren hier

gevestigd bij de Julianapolder, Negenboerenpolder, Linthorst-Homanpolder en Lauwerpolder. Andere belangrijke gebieden langs de kust waren het industrieterrein van Delfzijl (762 paar) en de Dollardkwelder (831 paar). In beide gevallen ging het hier om een halvering van het aantal t.o.v. recente jaren. In het binnenland werden vijf kolonies geteld met in totaal 823 paar geteld. De grootste hiervan was het vloeiveldencomplex van de Suikerunie te Hoogkerk (707 paar).

Stormmeeuw: Naast twee paar op de Punt van Reide, de enige vaste lokatie waar in Groningen Stormmeeuwen broeden, werden paren gevonden op de kwelder van de Negenboerenpolder (1) en de Dollard (2).

Zilvermeeuw: Grote aantallen Zilvermeeuwen werden alleen nog geteld op het industrieterrein van Delfzijl (146 paar). Tevens werden solitaire paren aangetroffen op de kwelders van de Julianapolder, Negenboerenpolder, Linthorst-Homanpolder en Lauwerpolder. In het Lauwersmeer, waar tot voor kort de belangrijkste kolonie was gevestigd, werden dit jaar geen broedende Zilvermeeuwen meer aangetroffen.

Kleine Mantelmeeuw: Evenals bij de Zilvermeeuw, concentreert het voorkomen van deze soort zich volledig op het industrieterrein van Delfzijl (5 paar).

Visdief: Totaal werden 780 paar Visdieven opgespoord. De grootste kolonie was gevestigd op de Punt van Reide (156 paar). Op de kwelders van de Noordkust werden in verspreid liggende kolonies 462 paar geteld. Belangrijke gebieden waren hier de Westpolder, Julianapolder, Linthorst-Homanpolder en Lauwerpolder. De kolonie op het industrieterrein van Delfzijl telde 99 paar. In het binnenland wer-

GEBIED	Kluut	Kleine Flevier	Bontbek-plevier	Strand-plevier	Dwerg- meeuw	Kok- meeuw	Storm- meeuw	Zilver- meeuw	Kleine Mantel	Visdief	Noordse Stern	Zwarte Stern
Westpolder	74 (6)					591				72	1	
Julianapolder	160 (36)					2.052				83	9	
Negenboerenpolder	307 (1)					2.361	1	1		36		
Linthorst-Homanpolder	245					2.675		1		84	4	
Noordpolder	258 (79)					1.278				38	2	
Lauwerpolder	46 (34)					2.394		1		139	3	
Emnapolder	66 (52)					230				10	1	
NOORDKUST TOTAAL	1156(208)					11.581	1	4	-	462	20	-
Eemshaven	47		5			34				1	9	
Delfzijl, haven	21		2							1	2	
id. industrieterrein	2		3			762		146	5	99		
Termunterzijl	41		2			192	2			156	3	
Punt van Reide	410(115)	1	4			831	2			19		
Dollard	131		2		1	87					66	
Lauwersmeer												
KUST TOTAAL	1808	1	18		1	13.487	5	150	5	738	100	
Frieshepalen, plas		2										0-1
Bakkerom		2										
Luitjegast, opspuiterrein		1										
Grijskerk, opspuiterrein	7	3				16				9		
Hoogkerk, vloeivelden CSM		2-3				707				16		
id. vloeivelden Suikerunie		1										
Groningen, Damsterdiep	2	2										
id. De Hunze/Lewenborg		2										
id. Grondzijl												
Foxholstermeer										10		
Harkstede, De Rijpmaa												
id. Borgmeren	9	1				56						
Stadspolder (Drieborg), opspuiterr.		1										
Ulsda, opspuiterrein N7	20	3								3		
Klein Ulsda, opspuiterrein		2								2		
Ommelandewijk, vloeivelden		2										
Veendam, Trafo AG Wildervankkan.		1										
Metbroekbos Vlagtw. Eemboerveld		1				9						
Ter Apel, vloeivelden		3				35				2		54
Stadskanaal, Veenhuizerstukken												
BINNENLAND TOTAAL	38	28-29	18		1	823	5	150	5	42	100	54-55
GRONINGEN TOTAAL	1846	29-30	18		1	14.310	5	150	5	780	100	54-55

Tabel 1: Aantal broedparen van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in Groningen in 1992. Bij Kluut is voor Noordkust en Dollard naast het totaal tussen 0 het aantal binnendijkse broedparen opgegeven.

den 42 paar gevonden, waarvan 16 op de vloeivelden van de Suikerunie Hoogkerk en 10 bij het Foxholstermeer.

Noordse Stern: Deze soort werd uitsluitend in het kustgebied gevonden (100 paar). De grootste kolonie was die in het Lauwersmeer (66 paar). Daarnaast werden Noordse Sterns verspreid langs de Noordkust, in de Eemshaven, haven Delfzijl en op de Punt van Reide aange troffen.

Zwarte Stern: Van deze soort werd het hoogste aantal sinds de start van de inventarisaties in 1987 vastgesteld: 54-55 paar. Op de Veenhuizenstukken bij Stadskanaal zaten 54 paar. In Bakkerom kon broeden niet geheel zeker worden vastgesteld.

INVENTARISATIE 1993

In 1993 zal wederom een inventarisatie van de genoemde soorten plaatsvinden. Ieder die broedgevallen vaststelt, wordt hierbij opgeroepen dit kenbaar te maken. Correcties op de in dit artikel gepresenteerde cijfers zijn eveneens welkom.

DANKWOORD

Alle terreineigenaren worden bedankt voor het verlenen van toestemming hun terreinen te betreden.

De inventarisatiegegevens werden aangedragen door:

Nico Beemster (RWS Flevoland), Peter de Boer, Anne van Dijk, Henk Dijkstra, Jan Glas (werk

groep Oeverzwaluwen), Ab Hummel, Henk Hut (SBB), Jan van 't Hoff (Prov. Groningen), Emo Klunder, Alco van Klinken, Henk Koffijberg, Kees Koffijberg, Ben Koks, Ernst Oosterveld, Bert Oving, Kees van Scharenburg (Prov. Groningen), Lex Tervelde (SBB), Peter Venema, Nico de Vries (SBB) en René van der Wal.

De Provincie Groningen stelde financiën beschikbaar voor de praktische uitvoering van het project.

LITERATUUR

-Dijk, K. van, H. Koffijberg & K. Koffijberg. *Broedvogelinventarisatie van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in Groningen in 1987*. De Grauwe Gors 16 (2): 7-15. 1988

-Koffijberg, K. & K. van Dijk. *Broedvogelinventarisatie van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in Groningen in 1988*. De Grauwe Gors 17(1) 1989: 28-35.

-Koffijberg, K. & K. van Dijk. *Broedvogelinventarisatie van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in Groningen in 1991*. De Grauwe Gors 20(1) 1992: 17-20.

-SOVON & CBS. *Handleiding BSP Bijzondere Soorten Project (broedvogels)*. 1986

Kees Koffijberg
Botter 29-26
8232 KH Lelystad
03200-53102